

Komiser, Üstad'ın üzerine yürüdü

Üstad, evini muhacir âileye verdi

Dünyanın hay-huyundan biraz uzaklaşarak, arada bir şöyle “Nurlu hatıralar”da bir gezinti yapalım. Can sıkıcı gelişmelere muvakkat bir perde çekerek, lâtifelerimize az bir teneffüs ettirelim.

Bu cümleden olarak, 1980’li yılların başlarından itibaren Batman-Kozluk’taki köyüne ailecek mükerrer defalar gidip görüştüğümüz ve ibretlik hatıralarını yerinde tesbit ettiğimiz Hacı Ahmet Atak’ın **“Kastamonu hatıraları”yla** başlamak istiyoruz.

Hacı Ahmet Atak, Kozluk ilçesine bağlı Binek Köyü’nde doğdu. 1936’ya kadar da aynı köyde çiftçilikle uğraştı. O tarihte vukû bulan “Sason Hadisesi” sebebiyle, bir hiç uğruna ailesiyle birlikte sürgüne gönderildi. Sürgün yeri Kastamonu’da Üstad Bediüzzaman’la tanıştı. Uzun müddet onun hizmetinde bulundu. Harikulâde bazı hallerine şahit oldu. Bize de hatırlayabildiği bir kısım hatıraları anlattı.

Sürgün dönüşü, kendi köyüne değil de, Garzan Çayı kenarındaki bir köye (Gündenü) yerleşti. Biz de, tâ vefatına kadar da kendisini hep burada ziyaret edip hatıralarını tesbit ettik. Hemen her defasında, orada hazır bulunan köylülere dönüp şunu söylerdi: *“Bakın, bu aziz misafirlerin tâ İstanbul’dan buralara kadar gelerek beni ziyaret etmelerinin sebebi, benim Bediüzzaman Hazretleri’ni görmem ve ona hizmet etmemden dolaydır... Gerçi ben Üstad Bediüzzaman’ın veli bir âlim olduğunu, büyük biz zât olduğunu biliyordum; fakat, bir gün bütün dünyada tanınacağını, kitaplarının okunacağını bilmiyordum ve o zaman için bunu düşünemiyordum.”*

Seksenli yaşlarında iken görüştüğümüz **Hacı Ahmet Efendi**, 1990’lı yılların başında 90’lı yaşlarında iken vefat etti. Cenâb-ı Hak, ona ganî ganî rahmet eylesin.

İşte, onun bize anlattıklarının bir özeti:

Evsiz ve açıkta kalmıştık

“Şarktaki ‘Sason İsyanı’ diye isimlendirilen o kanlı-katliâmlı hadiseden sonra, 1936’da Garbî Anadolu’ya sürgün edilenler arasında biz de vardık. Bitlis Mutkili Bişar ile bizi ailece Kastamonu’ya nefyettiler.

“O zamanki yurdumuz Binek Köyü bütünüyle ateşe verildiği için, maddî yönden ağır sıkıntı çekiyorduk. Kastamonu’ya geldiğimizde ise, hiçbir şeyimiz yoktu. Aç ve açıkta kalmıştık. Hiç kimseyi de tanımıyoruz. Çoluk çocuk bir parkta kalıyoruz. Kendi çapımızda hamallık yapıyoruz.

“Sonra işittik ki, Molla Said-i Meşhûr da buradaymış. Bîşar Ağa ile ikimiz, bezgin ve perişân bir hâlde yanına gittik. Molla Said Efendi, bizi o vaziyette görünce çok üzüldü. Hükümetin ona tahsis ettiği karakol binasındaki evi bize verdi, kendisi de karakolun tam karşısında kiralık bir ev tutarak oraya taşındı. Neden böyle yaptığını soranlara da: ‘Hemşehrilerimi böyle zillet ve eziyet içinde bırakmamak için’ diyordu.

(NOT: Üstad’ın o zaman kiralamış olduğu ev, bilâhare restore edilerek bir nevi müzeye çevrildi. Halen ziyaret edilebiliyor.)

“Köyümüzün ateşe verildiğini, mallarımızın, hayvanlarımızın elimizden gittiğini, bu yüzden perişan olduğumuzu Bediüzzaman Hazretleri’ne anlattık. Kendisi de, **‘Üzülmeyin kardeşlerim. Bütün o mal-mülk, sizin için bir sadâka, bir kefaret hükmüne geçti’** diyerek bizi teselli etti.

Bir bayram ziyareti

“Bir Kurban Bayramı günüydü. Bayram namazını bize camide Molla Said kıldıracaktı diye bekledik. Fakat, her nasılsa Üstad Hazretleri gelmedi, gelemedi.

Biz de, namazı kıldıktan sonra, Mutkili Ali Efendi ve birkaç kişiyle evinin önüne giderek kapıyı çaldık. Israrla çaldığımız halde, kapı bir türlü açılmadı. Artık onun evde olmadığına kanaat ettik. Fakat, “Her nerede ise gelecek” ümidiyle de kapının önünde öylece bekleye durduk.

“Bir müddet sonra, Üstad kapıyı açtı ve ‘Buyurun evlâdım; sizi çok mu beklettim?’ diyerek bizi içeri dâvet etti.

“Üzerinde olağanüstü bir hâl vardı. Sanki çok uzak bir yoldan gelmiş gibi bir ruh hâleti vardı. Hazret’in yüzündeki terleme ve yorgunluk alâmetini görünce, şahsen kat’i kanaat getirdim ki, bu zat, bayram namazını gidip mukaddes bir beldede kılıp öyle gelmiştir. Evinde bayramlaştıktan sonra, izin isteyip ayrıldık.”

Üstad, ağanın karpuzunu yemedi

Bir ziyaretimizde, bize Barla Lâhikası’nın sonunda ismi geçen Yusuf Toprak’la birlikte yaşadıkları acip bir vak’ayı anlattı. Şöyle ki:

Kastamonu’ya getirtilen sürgünler arasında Siirt Kurtalan’da zengin bir aileye mensup Yusuf Toprak Efendi (Yusuf Ağa) de vardı. Onun malî durumu başlangıçta iyiydi. Ben ise, orada hamallık yapıyordum. Buna rağmen birgün gelip benden para istedi.

Yusuf Ağa’nın benim parama ihtiyacı olmadığını biliyordum. Sebebini sorduğumda şunları söyledi:

“Ben Bediüzzaman Hazretleri’ne iki adet karpuz almak istiyorum. Adana karpuzları, yeni çıkmış. Bizde âdettir, büyük zatlara mevsimin ilk sebze ve meyvelerinden hediye götürürüz. Fakat, sen hamal olduğun ve alın teriyle kazandığın için, senin paran helâldir. Benim parama ise, haram karışmış olabilir. Molla Said, bunu muhakkak anlar ve kabul etmeyebilir.”

Yusuf Ağa’ya cüzdanimı uzattım ve ‘Kendin al’ dedim. Parayı alan Yusuf Toprak gitti, elinde iki karpuzla çıkageldi. Birlikte doğruca Üstad Bediüzzaman’ın Polis karakolu karşısında kaldığı eve gittik. Yusuf Efendi’nin elindeki karpuzları gören Hz. Bediüzzaman birden hiddetlendi.

Yusuf Efendi’ye hitaben: “Nedir onlar?” diye sordu. Yusuf Ağa: “Affedersiniz hocam. Bizim tarafta âdettir. Âlimlere, şeyhlere mevsimin ilk karpuzlarından hediye götürürüz. Kabul buyursanız bunları size getirdim” diye, mahcubiyet içinde cevap verdi.

Bediüzzaman, ona şöyle seslendi: Yusuf Efendi! Yusuf Efendi! Ben yetmiş yaşına geldim; şimdiye kadar kimseden hediye kabul etmedim. Bunu duymadın mı? Bilmiyor musun? Sen bu âdetimi nasıl bozarsın?’

Yusuf Efendi ile ikimiz daha da mahcup ve üzgün bir vaziyette kapıda beklerken, Üstad Bediüzzaman, elini kaşlarının

arasına götürdü, şöyle derin bir düşünceye daldı.

Bir müddet sonra elini çekti, başını kaldırdı. Biraz da tebessüm ederek bize döndü ve Yusuf Efendi'ye hitaben şunları söyledi: Ben sizi karpuzlarla birlikte geri gönderecektim. Fakat karpuzları kendi paranla almamışsın. Şu muhacir Ahmet'i üzmemek, onun kalbini kırmamak için karpuzları geri çevirmiyorum. Çünkü, bunları onun parasıyla almışsın.

Kurduğumuz plâni bir şekilde anlayan, hisseden Hz. Üstad'ın huzurunda daha fazla duramadık. Müsaade isteyip ayrıldık.

Aradan epeyce zaman geçtiği halde, Molla Said o karpuzları yemedi. Bağcıklarından bir ip ile onları tavana astırmıştı. Uzun zaman orada durduğunu gördüm, biliyorum.

Karpuz mevsimi geride kalmıştı. Günün birinde, Yusuf Ağa, bir-iki yakınıyla birlikte Üstad Bediüzzaman'ın ziyaretine geldi. Üstad da onları misafireten kabul ederek, Yusuf Efendi'nin daha evvel hediye olarak getirdiği karpuzları tekrar Yusuf Efendi ve beraberindekilerin önüne koyarak ikrâm etti. Bunu da gözlerimle gördüm.

Aradan aylar geçtiği halde karpuzlar dalından yeni koparılmış gibiydi. Böylece Bediüzzaman o hediyelerden yemeyerek, hiç bozmadığı âdetini muhafaza etmişti.

Komiser, Üstad'ın üzerine yürüdü...

Hacı Ahmet Efendi, Garzan Çayı kenarındaki köyünde, köylüler ve beraberimizde bulunan diğer şahitlerin huzurunda bize anlattıkları aynen aşağıdaki gibidir.

Kastamonu başkomiserlerinden "Elyakutlu Hafız Nuri" diye bilinen şahıs, Üstad Bediüzzaman'a muarızdı; ona düşmanı gibi bakardı. Çok büyük bir kin ve garaz duyardı. Her fırsatta gelip Üstadı rahatsız eder, onun kıyafetine, hatta Arabî Kurân okumasına dahi ilişirdi. Bu kişi, gûyâ hafızlık okumuş...(*)

Bir gün Hz. Bediüzzaman'ın kaldığı eve gelip hiddetle bağırmaya başladı. Duyduğum kadarıyla şunları söyledi: *"Molla Said! Bakıyorum da, Arapça Kurân'ı hiç elinden düşürmüyorsun. Seni her gördüğümde böylesin. Niye Latincesini okumuyorsun? Niçin sarığı çıkartmıyorsun? Neden şapka takmıyorsun? Demek ki, sen devleti tanımıyor ve takmıyorsun. Biz de böyle davrananlara ne yapacağımızı iyi biliriz, haberin olsun."*

Üstad, ona hiçbir şey demediği halde, o bağırarak tehditli konuşmaya devam etti: *"Bak, sana söylüyorum Said-i Kürdî! Böyle kafa tutmaya devam edersen, o başındaki sarığı boynuna takıp seni dışarı çıkarır, çarşıda da seni dolaştırır, dolaştırır rezil ederim!"*

Üstad, ona yine cevap vermek istemedi. Komiser, bir anda hiddete geldi ve kendini tutamayıp Üstad'ın üzerine doğru yürüme tavrını takındı. Onun bu mütecaviz tavrı karşısında, elinde Kurân bulunan Hz. Üstad, şunu söyledi: **"Bana karışma, benden vazgeç."**

Başkomiser, Üstad'ın oturduğu sedire doğru giderken, ayrıca şunları sıraladı: *"Bize, yani devlete ve kâunlara muhalefet ediyorsun. Bütün hocalar şapka giydi, sen hâlâ sarık bağıyorsun. Onlar Latince Kurân okuyor. Sen yine eskisi gibi. Ben senden vaz geçmem, çekip gitmem, hatta gözüne bile ilişirim."*

Hacı Ahmet Ataklı ile 1990'da köydeki evinin önünde uzun uzun sohbet ettik.

Tam Üstad'a yaklaşmış ve başındaki sarığa elini uzatacağı ki, Hz. Bediüzzaman, benim tarif etmekten âciz kaldığım acip bir tavır takındı ve o mânâlı gözlerle Komisere şöyle bir bakarak âdeta gök gürlemesi gibi şunu haykırdı: **"Dur be münafık! Sen, bana ve Kurân'a hiçbir şey yapamazsın!"**

Hepimizi ürperten Hz. Üstadın o halinden ve sözlerinden sonra, Komiser Nuri âniden karnını tutarak küt diye yere düştü. Karnı öyle bir sancılandı ki, bağırmasını duyan dışarıdaki polisler de hemen içeri daldılar. Yerden kaldırıp vücudunu kontrol ettiler. Kan akmış mı, yara-bere var mı diye baktılar... Sonra "Ne oldu? Birisi mi vurdu?" diye sordular. Biz de, kimsenin ona dokunmadığını, âniden sancılanıp yere düştüğünü söyledik. Alıp hastahaneye götürdüler. Durumu

ağırlaşınca Ankara'ya doğru yola çıktılar.

Yolda iki-üç defa gel-git yaşamışlar. **Ankara il sınırında sancısı geçiyor; vazgeçip dönünce Kastamonu il sınırında tekrar sancılanıyor.** Refakatçi polisler şunu söylemiş: **“Bağırsam da beni evime götürün. Biriniz de Molla Said'e gidip 'Hocam affedin onu' deyiversin.”** Adamı evine götürürler. Sancısı alabildiğine şiddetlenir ve kısa sürede ölür gider.

Hamal olduğum için, bir gün onların köyüne (Elyakut) kamyonla mal götürdük. Yemek ikrâmı esnasında, köylülerden şunu duydum: Başkomiser bizim vilâyette torpilimizdi, o da öldü gitti. Allah'ın evliyasına ilişince, cezasını buldu tabîî...

Hacı Ahmet Ataklı'nın anlattığı son bir hatırası da şudur: Yine bir gün, iyice eskimiş iki adet testiye bana verdi ve şu tenbihte bulundu. “Kardaşım, bunları yüksek bir dağın başına götür. Oraya bırak, gel. Öyle bir yere bırak ki, insan, hayvan oraya ayak basmamış olsun.” Ben de götürüp aynısını yaptım.

(**Elyakut, Kastamonu'ya bağlı bir köyün adı. Köyün ismi, bazı kayıtlarda Holivot, Voyvoda diye de geçer. Başkomiser Hafız Nuri, aslen bu köyden dir. Arkasındaki devlet+yerlilik gücüne dayanarak Üstad'ı yıldırmaya, bezdirmeye çalışıyordu.*